

Öbacka **BRUS**

SEPTEMBER 2013

LÅNGARYDS- SLÄKTEN

**Arbetsmarknad för
funktionshindrade**

**HUR MÅNGA KRAMAR
FINNS DET I VÄRLDEN**

**INTERVJU MED DAGLIG
VERKSAMHETS NYA ENHETSCHEF**

**Jonas berättar om
Fredagsgruppens aktiviteter**

REDAKTIONEN

Martin Risberg

Stina Palm

Emelie Pitkäkangas

INNEHÅLL

3	Filmrecension	18	Fredagsgruppen våren 2013
4-5	Surströmmings- och kräftpremiärer	19	Schizofreniförbundets kongress & isfakta
6-9	Murbergsgruppen	20	Blandad fakta
10-11	Arbetsmarknad för funktionshindrade	21	Långarydssläkten
12-13	Humor	22-25	ABBA-muséet
14-15	Läst & tyckt	26-27	Ny enhetschef
16-17	Fredagsbadet	28	Franzéngruppen återvinner kläder

Nu är vi igång igen efter semestern och här är resultatet av de första veckornas arbete.

Redaktionen

Dessa personer har också bidragit med material i detta nummer:

Kristina Ersson, Hanna Löfgren, Daniel Bäckström, Jonas Nordgren, Anita Hjeltman, Henrik Davidsson, Camilla Andersson.

Hör av er om ni har något ni skulle vilja ha med i tidningen eller idéer om vad vi kan skriva om. Telefonnummer finns på baksidan.

FRANZÉN
gruppen

HUR MÅNGA KRAMAR FINNS DET I VÄRLDEN

TEXT: Stina Palm

"Hur många kramar finns det i världen" är en romantisk komedi om den framgångsrike New Yorkbaserade reklamfilmsfotografen Max, som blivit bitter, elak och ensam.

Precis när han bestämt sig för att avsluta sitt hopplösa liv ringer telefonen. Det är hans gamla barndomsvän Peter, som han inte haft kontakt med på 30 år, som vill att Max ska komma hem till Sverige och hjälpa honom med en youtubefilm om Peters utvecklingsstörda dotter och hennes vänner.

Max som ser sin chans att återfå kontakten med barndomsvännen Peter och kanske till och med livsgnistan säger i ett svagt ögonblick ja

till att komma hem. Det som från början verkade som ett enkelt uppdrag visar sig inte riktigt vara det...

Fristående uppföljare till biosuccén "Hur många lingon finns det i världen".

Stina om filmen

Historien om youtubefilmen är lite tunn tycker jag, det som är bäst i den här filmen är de små musikaliska insatserna, Ellinore Holmer är lika bra som vilken etablerad artist som helst. Skådespelarinsatserna från både glada hudikgänget och proffsen är lysande, så helhetsintrycket är att den var jättebra.

Hanna	Vanna Rosenberg
Kristinas pappa Peter	Claes Malmberg
Max	Per Morberg
Katarina	Ellinore Holmer
Filippa	Theresia Widarsson
Kjell-Åke	Mats Melin
Ebbe	Bosse Östlin
Kristina	Maja Karlsson
Jocke	Figge Norling

TEXT: Stina Palm

Kräfter - en sensommardelikatess

Årets kräftpremiär var den 7 augusti, men jag och mina föräldrar tjuvstarktade, 23 juli hade vi vårt kräftkalas.

Jag älskar kräfter. Jag brukar ha det i sallader året runt och de små kräftpajer jag fick recept på för några år sedan var en delikatess.

När jag och familjen äter kräfter runt kräftpremiären brukar vi numera köpa ett paket oskalade (jag brukar bara orka skala 2-3 stycken) och så äter vi kräftstjärter och annat; vindruvor, päronklyftor, gurka, vattenmelon, majonnäs, dessertostar, kex, rostat bröd, hemgjord ost. I år blev det paj som komplement.

Olika kräftsorter kan vara väldigt olika, jag vill att kräftorna har stora

klor, med mycket kött och mycket saltvatten. Så var inte fallet i år, klorna var pyttesmå.

Ett år åt familjen kräfter från Louisiana; skalet var stenhårt, så den gamla beprövade metoden att knäcka det med tänderna fungerade inte då. Och jumbokräfter brukar vara små med små klor.

En del äter kräftsmöret, det gillar inte jag och jag rensar kräftorna väldigt noga. Däremot suger jag alltid saltvattnet ur klorna och blir väldigt besviken om klorna är små med lite innehåll.

Jag har både kräftknivar till att få ut köttet med och kräftång för att knäcka skalet.

TEXT: Stina Palm

Surströmming – norrländsk specialitet

Surströmmingspremiären var i år den 15 augusti. Surströmming är en svensk, främst norrländsk, specialitet. I min bekantskapskrets är det mest vuxna som äter surströmming, men jag vet en sjuåring som också gillar det.

Själv äter jag inte surströmming, men jag har faktiskt smakat en gång.

Världens största surströmmingsskiva

Världens största surströmmingsskiva inomhus hålls i Alfta ishall i Hälsingland runt surströmmingspremiären varje år.

Den har till och med varit med i Guinness rekordbok, runt 1300 personer åt surströmming samtidigt under samma tak. Normalt äter dock inte alla surströmming, utan man ser diverse olika rätter. Varmkorv tillhandahålls, annat får man ta med sig själv.

Det går åt mängder av strömming, potatis, lök, tunnbröd, messmör och smör varje år. Och det luktar faktiskt inte så illa där inne.

Sätten att äta surströmming på är många. Man kan ha gräddfil, tomater och gräslök till, många gör klämma.

Jag har gjort ett reportage om Murbergsgruppen som håller till vid Herrgårdsvägen 1 i Härnösand.

TEXT: Kristina Ersson
FOTO: Anita Hjeltman och
Emelie Hardejlung Pitkäkangas

Under sommarhalvåret håller dom på med risröjning, krattning, sopsortering, pappersinsamling, soptömning av tunnor och hundlatriner, gör i ordning utemöbler, bänkar vid stora scenen m.m. Sedan gör dom diverse småjobb som dom får i uppdrag.

Dom håller då till vid Länsmuséet Murberget och Friluftsmuseet. Och

Det jobbar 7-10 stycken brukare samt 2½ tjänst som personal vid Murbergsgruppen.

Murbergsgruppen startades år 1991. Det är 2 kvinnor samt 5-8 män som brukare på Murbergsgruppen. I personalen är det 2 män och 1 kvinna som jobbar.

HÅLLER MURBERGET FINT

vid lokalen vid Herrgårdsvägen 1 sorterar man och mal papper. Sedan har dom håller dom på med demonteringsjobb. På fredagar är det bad på förmiddagar och bingo på eftermiddagar vid lokalen på jobbet. Sedan har dom dagliga promenader.

Under vinterhalvåret är det snöskottning och sandning som gäller runt omkring Länsmuséet Murberget. Demonteringsjobb och pappersjobb precis som sommaren, likaså bad vid simhallen på förmiddagar och bingo på eftermiddagar varje fredag samt dagliga promenader.

En gång i veckan så kommer det en musikhandledare från "De gamla vänner" som spelar och sjunger med oss brukare och personal här vid Murbergsgruppen.

Jag har även ställt två frågor till två brukare på Murbergsgruppen:

1. Vad gör du på jobbet?

2. Vad tycker du är roligast?

Jari Jussi svarade på fråga 1 så här: Jag brukar diska, torka bord, lägga pussel, jobbar med papper, klipper kablar, utejobb vid Länsmuséet, går med återvinning och på fråga 2 svarade han att det är roligast att jobba med papper.

Andreas Schiött svarade på fråga 1 så här: Jag är med på utejobb vid Länsmuséet och är med på promenader samt sitter vid datorn och surfar och på fråga 2 svarade han att promenader är trevligt och roligt.

MURBERGSGRUPPEN
1
HERRGÅRDSVÄGEN

Först bär Jari Jussi och Andreas Schiött
bänkarna på plats, sedan sätter de sig och
vilar en stund.

Anders Hamrin och Andreas kollar om soporna behöver tömmas.

Arbetsmarknad för funktionshindrade

TEXT: Kristina Ersson

Vi hade lite funderingar kring arbetsmarknad och funktionshinder. För att få svar kontaktade vi några beslutsfattare och politiker och ställde tre frågor:

1. Hur ser det ut med arbetslösheten för funktionshindrade?

2. Finns det några särskilda resurser inom Arbetsförmedlingen för att ta hand om funktionshindrade?

3. Vad finns det för andra alternativ om vanliga arbetsmarknaden inte fungerar för funktionshindrade?

Fred Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande (S)

1. På Arbetsförmedlingen finns idag 589 personer med någon handikappkod. Det finns väldigt många koder för olika funktionshinder, från kod 11 till kod 93. Av dessa 589 är 58 personer öppet arbetslösa, 123 personer i program/arbetslösa, 164 anställda med stöd och övriga är arbetssökande.

2. Arbetsförmedlingen har arbetsförmedlare anställda med speciell inriktning för funktionshindrade.

3. Samhallanställningar är ett alternativ. Ett annat är att anpassa arbetsuppgifter och arbetsplatser utifrån varje persons behov, med olika lönestöd från Arbetsförmedlingen. Arbetslivsförvaltningen har olika arenor där anställningsmöjligheter kan finnas, bl. a. Erikshjälpen, Resursgruppen m. fl.

Anders Gäfvert
Oppositionsråd (M)

1. Arbetsförmedlingen Härnösand har ca 2360 anmälda på Arbetsförmedlingen varav 539 har funktionshinderkod. Sedan finns det ett stort okänt antal ca 50-100 st. som kan ha behov av funktionshinderkod som väntar på utredning.

2. Ja, *Klargöra* m.m., se tjänsteutbud på www.arbetsformedlingen.se

3. Lönestöd till arbetsgivare för att kompensera för funktionshinder som lönebidrag, utvecklingsanställning, trygghetsanställning, OSA, Nystartsjobb.

Sverker Bodevörn
Chef Arbetsförmedlingen

Ingrid Borgh Söderberg
Murbergsskolan

1. Ca 2360 anmälda på Arbetsförmedlingen varav 539 har funktionshinderkod. Sedan finns det ett stort okänt antal ca 50-200 st som kan ha behov av funktionshinderkod som väntar på utredning.
2. Ja, *Klargöra* m.m., se tjänsteutbud på www.arbetsformedlingen.se
3. Lönestöd till arbetsgivare för att kompensera för funktionshinder som lönebidrag, utvecklingsanställning, trygghetsanställning, OSA, Nystartsjobb.

1. På Arbetsförmedlingen finns idag 589 personer med någon handikappkod. Det finns väldigt många koder för olika funktionshinder, från kod 11 till kod 93. Av dessa 589 är 58 personer är öppet arbetslösa, 123 personer i program/arbetslösa, 164 anställda med stöd och övriga är arbetssökande.

2. Arbetsförmedlingen har arbetsförmedlare anställda med speciell inriktning för funktionshindrade.

3. Samhallanställningar är ett alternativ. Ett annat är att anpassa arbetsuppgifter och arbetsplatser utifrån varje persons behov, med olika lönestöd från Arbetsförmedlingen. Arbetslivsförvaltningen har olika arenor där anställningsmöjligheter kan finnas, bl. a. Erikshjälpen, Resursgruppen m. fl.

För mer information, se
www.arbetsformedlingen.se

Det var en elektriker som var så självgod så han åkte på en propp och tog kontakt med ledningen, men han följde bara med strömmen.

Bagaren kände sig degig och smet ut bakvägen

- De där fåglarna sjunger fint!
- Ja, det låter som mås-art

En liten flicka säger till skotten som spelar säckpipa:

- Om farbror släpper ner den slutar den kanske skrika...

1. Hur ser man att en banan badar?
2. På vilken väg går man tillbaka men kommer ändå närmare målet?
3. Var köper katter sina kläder?
4. Vad heter Sveriges smalaste person?
5. I vilken stad kör bilisterna fortast?

1. Skalet ligger på stranden
2. På tillbakavägen
3. I kattalog
4. Inge Breed
5. Gaza

www.humorbrevet.se

Fanny hade köpt ett nytt halsband i silver med hjärta som hänge.

Ivar kom rusande för att skämta.

- Gud, vad du skrämde mig, sa hon.
- Jag ser det. Du har ju hjärtat i halsgropen...

Fröken ringer hem till Tobbe och undrar varför han inte har kommit till skolan idag:

- Jag tittade i almanackan och där står ju Frida...
- Vad sa den ena väggen till den andra?
- Vi möts i hörnet...
- Varför får man ta in mobiler i badhuset?
- Vet inte???
- Mobilerna har simkort...

Jag döpte mina fiskar till En och Två, så när En dör har jag fortfarande Två...

Hundratusen myror och en stack

LÄST & TYCKT!

TEXT: Hanna Löfgren

Jag har läst några böcker som jag vill berätta om.

Förföljd av det förflutna av Nora Roberts handlar om en kvinna – Diana – som tränar hundar och hundförare. Hon blev kidnappad av en man; Perry, men lyckades komma undan och han blev arresterad. En kompis till Perry vid namn Eckle, var dock fri och kidnappade kvinnor på samma sätt som Perry hade gjort. Diana gömmer sig hos sin pojkvän tills Eckle kommer till hennes ö...

Odysseus hund av Salim Bachi handlar om den påhittade staden Cirtha i Algeriet och om en ung man och hans vänner som inte vill delta i kriget. I boken beskriver Salim konflikten mellan militären och islamisterna, (de som har Islam som sin religion.) Han beskriver också hur kvinnorna och barnen lever, hur poliserna lever och om hur staden lever upp varje natt. Den är skriven utan någon direkt handling men med vackra miljöskildringar.

Vitröksballaderna av nobelpristagaren Mo Yan handlar om de kinesiska vitlöksodlarna som tvingas odla så mycket vitlök att den till slut inte gick att sälja. Den handlar också om Gao Yang och

hans farmor som blir arresterade och sätts i fängelse. De berättar om livet där. Boken är lite otäck men mycket vackert skriven.

Mannen som ville bli vuxen av Danny Wallace, handlar om en 29-årig man som längtar efter att bli 30 år, men innan dess vill han uppdatera sin adressbok som han skrev som pojke. Han letar på olika sätt- via brev, Face Book med mera efter sina barndomskamrater för att få deras nya adresser. Han hittar 9 av 12 vänner efter att ha rest jorden runt! Boken är illustrerad av Daniel Wallace, 9 år.

Tankeläsaren är den första boken i en serie som heter "De utvalda" av Kristin Cashore. Den handlar om Katsa, en flicka med gåvan att kunna slåss och döda. Hon träffar pojken Po som också har en gåva - han kan läsa folks tankar. De rider ut i världen för att föra tillbaka Katsas farfar som kidnappats av kungen - Katsas morbror. På nvägen blir de vänner och de upplever många äventyr tillsammans. Jag tycker att boken var bra och längtar efter att få läsa fortsättningen!

Alla själars natt av Deborah Harkness handlar om en vampyr och en häxa som blir ihop trots förbudet mot sådana förhållanden. Häxan-Diana, och vampyren-Matthew kämpar mot uråldriga krafter. Man får följa Dianas upplevelser då hon får häxkrafter som "häxvindar" och "häxvatten" och Matthews sätt att döda djur och dricka deras blod. Boken var oerhört spännande och bra!

Jag har även läst en bok som innehåller fyra böcker i en. Boksamlingen heter "En enda blick" och är skriven av författarna Robyn Donald, Maureen Child, Sandra Morton och Katherine Gerbera.

Av hemlig börd handlar om Jacoba Sinclair som är en fotomodell. Hon håller på att göra en reklamfilm då prins Marco Considine av Illyrien plötsligt kommer in i rummet. Han dansar med henne och de blir kära i varandra. Det visar sig att hon också kommer från Illyrien som styrs av en diktator. För att rädda sin syster måste hon gifta sig med prinsen. Jag tycker att boken var spännande och vacker.

Fänge i paradiset var den bok jag tyckte bäst om. Bokens huvudperson Debbie Harris hade haft semester på ön "Fantasies resort" och skulle gå genom öns passkontroll då hon blev gripen och sattes i häktet. Hon hade samma signalement, (utseende), som den juveltjuv polisen var på jakt efter. Öns ägare, Gabriel Vaughn, släppte ut henne efter en hemsk natt bara för att själv kunna övervaka henne. De hade varit ihop för flera år se-

Ximen Nao och hans sju liv handlar om kinesen "Ximen Nao som är en sträng och rik godsherre som blir dödad och förd till dödsriket. Han återuppstår som en åsna, en oxe, en gris, en hund och en apa. Man får följa honom genom varje liv, men också den ständiga "bakgrunden" i form av alla hans släktingar och vänner som fortfarande lever som människor under tiden. Boken skrevs av Mo Yan och jag tycker att den var jättebra!

dan. Tiden går. Hon blir väl behandlad men han släpper henne inte från ön. Till sist gifter de sig. Jag tycker att boken var en fin kärlekshistoria även om vissa saker kändes osannolika.

Ett ovanligt villkor handlar om Aimee Stafford som råkade krocka med Nicolo på en gata. Hon försvinner i folkmängden men han lyckas hitta henne igen på en nattklubb. Hennes farfar, James Black, äger en bank som hon vill få i arv. Han ger dock banken till hennes bror, Bradley. Nu har hon plötsligt inga pengar och tvingas gifta sig med Nicolo i Italien. Gissa vad hon får i bröllopspresent! Jag tycker att boken var bra, men lite långtråkig. Den var inte lika spännande som de andra böckerna.

Vi som älskade varandra handlar om Ava Monroe och hennes son Theo. De blir inbjudna till Grekland, till Theos "farfar" Ari och hennes förra pojkvän Christos. Familjen Theakis behöver en arvinge och därför gifter sig Ava med Christos. Det enda frågetecknet är om Theo är Christos son eller hans brors, som hon också varit tillsammans med. Jag tycker att boken var bra!

Fredagsbadet

För en tid sedan så blev jag tillfrågad om jag ville följa med till Härnösands simhall, och vid ungefär två veckors betänketid så beslutade jag mig att följa med nästan alla tillfällen som uppenbarade sig.

Under den senaste veckan som har gått, så har en viss "arbetsledare" gett mig några frågor att svara på enligt självaste badet. Och dom lyder så här:

Vilken dag brukar badet vara?

Vi på Franzéngruppen och några andra som följer med gruppen, åker till Simhallen på fredagsmorgon klockan 08:30.

Är det många som badar?

Det varierar rejält emellan rätt så många och bara ett enstaka fler än vi.

Vad kan man göra förutom att simma i stora bassängen?

Man kan hoppa från trampolinen, gå upp en våning och åka i rutschkanan eller kliva ner i barnbassängen.

Vad gillar du mest att göra på badet?

Jag Daniel Bäckström gillar att basta i ångbastun, men vad jag troligen gillar mest är Relaxavdelningen.

Har du provat den så kallade Relaxen?

Två gånger har jag varit där med Franzéngruppen när det var ingen skola som var där på badet. Annars så har själv inte varit där ensam. ÄN!

Vad finns det på Relaxen?

En varmvattenbassäng, två bubbelpooler (en med skiftande ljuslampor), en utesbassäng med iskall temperatur och två stycken lukt-duschkabiner med fräscha dofter från skogen.

Vad ska man prova på när man är i Relaxavdelningen?

Man ska prova på allt, och då menar jag allt från frys-bassängen till naturduscharna. Var inte feg!

TEXT: Daniel "Zuumaester" Bäckström
FOTO: Martin Risberg

Urban Jonsson

Martin Bergmark
tränar simhopp

FREDAGSGRUPPEN VÅREN 2013

TEXT: Jonas Nordberg

Jag tänker berätta litet om vad som hände med Fredagsgruppen på Vårsta i Härnösand, en grupp som haft aktiviteter varannan fredag.

Vi började aktiviteterna i februari och då lagade vi bröd och soppa. Soppan var baserad på nedmixad potatis och i brödet hade vi blandat i morötter. Detta gjorde vi i köket på Vårsta.

Någon vecka efteråt åkte vi tåg till Kramfors, den nya förbindelsen med Norrtåg. Första delen i transporten märkte vi de stora tunnlnarna. Väl i Kramfors besökte vi biblioteket, där en konstnär, som hette Norvell, hade vernissage. Hon hade målat modernt och var förvånansvärt skicklig och precis, men tavlorna var dyra att skaffa.

Vi har varit på Nordviks lantbruksskola och tittat på deras salar med kräldjur, fåglar och möss, vilket är ganska spännande.

Nästa gång på Vårsta, smälte vi tvålmasa som vi sedan färgade och parfymade så att de liknade vanlig tvål. Vi smälte även bivax och tillsatte blomextrakt till den, så att den blev en utmärkt salva.

I början av april körde vi till Murberget, där vi promenerade till en äldre stuga, just som det hade börjat snösmälta. Där

berättade två figurer från Länsmuséet om levnad och förhållanden under 1800-talet. Som pricken över i:et fick vi smaka på kolbullar, vilket är en blandning av pannkakssmet och fläsk.

Senare i maj var det fortfarande kallt i början av månaden. Vi besökte ett tomatdrivhus i Söråker, som hade humleodlingar för att säkra pollineringen. Samma dag tangerade vi Bergeforsens forsar vid Vattenfalls kraftportar. Vi hann även besöka en släkting till lamedjuren i en ransch som fanns i Häggdånger. De har mycket päls som går att klippa och ta tillvara. En av höjdpunkterna var färden till Rotsidan vid Höga kusten, då det var soligt väder. Där finnes parkering och stig till flata klippor vid kusten.

Vi angjorde återigen Vårsta trädgård på nästa träff, där vi blandade cement med vatten och resultatet blev formar som profilerats med hjälp av rabarberblad.

Träffen därpå avslutade vi med fordon till Sollefteås utkanter; Backsjön där man odlade tulpaner professionellt. De hade många varianter med olika färger och kombinationer. Tulpanernas lökar planteras sent under hösten. Familjen på Backsjön kom från tulpanernas land Holland och sedvanligt så bjöds det på pannkaka med ost och bacon, vilket smakade gott. Som vanligt visade Vårstas Grön Helhet på god skicklighet och koordinering i arbetet med Fredagsgruppen.

Schizofreniförbundets kongress 2013

TEXT: Jonas Nordberg

I verksamhetsberättelsen betonas vikten av Personligt ombud, anhörigfrågor samt bildande av Erfarenhetsgrupper. Förbundet har, som vanligt gett juridiskt stöd till medlemmar och personliga ombud, förbundet har juridiskt ombud.

Förbundet har framställt en bok "Lag & rätt" som gäller lagstiftningen för personer med psykisk funktionsnedsättning eller psykisk sjukdom. Framställandet av denna bok blev en ganska dyr affär.

Schizofreniförbundet har en tidning, Phrenicus, där upplagan är 4000 ex. Per G Torell, Lund, valdes återigen som ordförande och i styrelsen sitter bl a Kurt Kjell från Piteå. I övrigt sit-

ter ledamöter i styrelsen från i huvudsak södra Sverige och Stockholm.

Anders Printz, ombud från regeringen, var inbjuden och presenterade en modell för långsiktigt arbete fram till 2017. Bättre stöd för boende, sysselsättning och krav på bukarmedverkan, men rent finansiellt var penninginsatsen inte så stor.

Bland de motioner som skickades in var lagbrott från gode mans sida, bättre psykiatri för drogberoende, att sjukpensionärer som har pension från utlandet skall få konvertera den till svensk garantipension samt en motion om att långtidsbehandling av neuroleptika skall få upphöra.

Fryser varmt vatten snabbare än kallt?

TEXT: Camilla Andersson

Det kan verka mystiskt, men varmt vatten kan faktiskt frysa snabbare än kallt.

Fenomenet kallas för mphembaeffekten och har beskrivits i en rad vetenskapliga artiklar.

Fysikerna har svårt att förklara varför, men gissar att en del av det varma vattnet avdunstar, så att en mindre vattenmängd behöver kylas ner till fryspunkten än av det kalla vattnet.

Varifrån kom traditionen med vigselringar?

TEXT: Camilla Andersson

Vigselringar förekom i romarriket och spreds sedan till kristendomen.

Vigsel- eller förlovningsringar fanns i romarriket, där de omtalas av flera antika författare. Plinius den äldre talar om järnringar som ska symbolisera beständighet, medan Juvenalis skriver att mannen ger sin fästmö en guldring som ett tecken på trohet. Andra nämner ringar av mässing eller koppar.

Inte alla ringar var cirkelrunda, även om ringar utan början eller slut står för evighet och trohet. Romarna hade också nyckelformade ringar som tecken på husfruns värdighet. Fingerringar hade troligen ett symboliskt värde i hela medelhavsområdet tidigare än romarriket. Ringen uppträder till exempel som ett tecken på tillit och vänskap i första Moseboken, enligt viken Faraos sätter sin sigillring på Josefs finger, som han överläter ansvaret för Egypten på honom.

Romarnas vigselringar gick vidare i den katolska kyrkan och spreds med kristendomen ut i världen. Ofta satt ringen på vänster ringfinger, som ansågs höra ihop med hjärtat.

HUR VET FÅGLAR HUR DE SKA BYGGA BO?

TEXT: Camilla Andersson

Fåglars förmåga att bygga bo är medfödd, men vissa arter verkar lära sig att bygga finare bon med åldern. Det ligger i den enskilda fågelns gener och är gemensamt för alla individer av samma art.

Även flyttning, parbildning och födosök är medfödd.

Under tusentals år har fåglarnas beteende utvecklats i samverkan mellan ärftliga egenskaper och miljön de vistas i. Svanar bygger på på sitt vis och vråkar på sitt. Vissa arter, t. ex. falkar och ugglor, bygger inte bon. En del fåglar nöjer sig med att bara slänga ihop en hög med pinnar, medan andra bygger de mest konstnärliga man kan tänka sig.

Hos arter som är extremt noga med hur bona konstrueras, såsom stjärtmesen, tycks inlärd beteenden också spela in, även om boets arttypiska form är densamma.

En del ungfåglar bygger slarvigare än äldre, erfarna fåglar, vilket tyder på att de små detaljerna behöver läras in. Då kanske fågelns provar sig fram eller möjligen iaktar skickliga artfränder.

VÄRLDENS MEST KARTLAGDA SLÄKT

TEXT: Henrik Davidsson

Mitt namn är Henrik Davidsson och jag är född och uppvuxen i Sundsvalls kommun men bor numera i Härnösand. För några år sedan visste jag inget om mina rötter, men tack vare det enorma arbete som gjorts av Johan Lindhart och Per Andersson vet jag mer idag.

Nu vet jag att jag härstammar från Långarydssläkten. Första gången som jag fick höra talas om Långarydssläkten var när mina närmaste släktingar träffades hemma hos mina föräldrar och de hade med sig släktböcker.

Långarydssläkten har noterats i Guinness rekordbok som världens största kartlagda släkt 1988 och omfattar 208 000 personer (inklusive ingifta och motsvarande) den spänner över 16 generationer. 155 000 personer är fortfarande i livet. Släkten har nu spridit sig till 289 av Sveriges 290 kommuner och finns även representerade i alla USA:s delstater samt 70-tal andra länder.

Släkten härstammar från bonden Nils Andersson (1620-1717) och hans hustru Börta (1631-1705) Askebo i Vätshult i närheten av Gislaved. De fick 5 barn varav den yngsta,

Bland kändisarna i långarydssläkten finns artisten Amanda Jenssen.

Ingrid Nilsson, var gift med länsmanen Anders Jönsson. Dessa båda var tidigare stamfäder och därav kommer släktnamnet eftersom de kom ifrån Långaryd på gränsen till Halland (i nuvarande Hylte kommun).

Denna släkt har och har haft många kända personer, politiker, generaler, grevar, baroner och förgreningar till furstendömet Lichtenstein mm.

Släkten har också noterats i Guinness rekordbok 1991 för att ha hållit det största släktmötet med drygt 2 500 deltagare i Långaryd.

2010 gjordes den senaste redovisningen av alla släktmedlemmarna det län som hade flest antal släktingar (inklusive ingifta och motsvarande) var Halland med 34 000. Här i Västernorrland var siffran 750 personer varav 70 personer bor i Härnösand.

39 ÅR EFTER WATERLOO ÖPPNADE PORTARNA TILL

ABBA THE MUSEUM

I våras öppnade ett ABBA-museum på Djurgården i Stockholm. Jag var ett ABBA-fan på 90-talet och gillar dem fortfarande, så när jag fick höra talas om muséet bestämde jag direkt att dit ska jag.

Så i juli när jag, mamma och pappa var i Stockholm i två dagar åkte vi dit. Muséet ligger ganska nära djurgårdsfärjeläget, Cirkus och Skansen.

Entrébiljetten är inte så dyr, men sedan kan man betala för att göra olika saker där inne.

Muséet är välbesökt, inte bara av svenskar, vi hörde åtminstone engelska och franska pratas i entrén. Man får boka tid, när vi var där var det fullt med folk och då gäller det att hålla sig till sin tid, det är trångt inne i muséet och för att alla ska kunna göra de aktiviteter de betalat för gäller det att det inte är för fullt där inne.

Utanför muséet fanns gruppen i kartong med luckor så man kunde sticka in sitt eget huvud. Men de satt för lågt, så det var svårt för mig att titta upp. Här är jag Anni-Frid Lyngstad.

I skrivstugan på Viggso i Stockholms skärgård, med havsutsikt, kom många av de största hitsen till. Benny satt vid pianot och Björn gitarren. Managern Stikkan Andersson var också med och skrev någon enstaka låt.

Många guld- och platinaskivor blev det under den drygt 10 år långa karriären. Men än idag finns ABBA-skivor på butikshyllorna.

forts. på nästa sida

Shopen

När jag går på muséer är jag i princip alltid intresserad av shopen och vi kom en timme innan vår bokade tid så jag handlade där innan; tröja, kepa samt kylskåpsmagneter i form av deras album. Dessutom blev jag fotad när jag tittade ut genom utskurna luckor i pappfigurer av gruppledammarna. De satt dock lite lågt, så jag kunde tyvärr inte titta rakt fram.

Bakgrund

Alla fyra abborna är inblandade i muséet, bland annat genom intervjuer som en manusförfattare gjort om till ett manus som de sedan läst in, med berättelser kring de olika föremålen på muséet. Men det är Björn Ulvaeus som stått för den ekonomiska biten.

En härnösandssnickare varit med och snickrat upp muséet.

Utställningen

Muséet innehåller information och föremål från Björn och Bennys tid innan ABBA, hur gruppen bildades, studios, skrivstugor, instrument, mixerbord, en helikopter från en av musikvideorna, filmkameror och förstås de spektakulära kläderna (platåstövlar, kortkort, långa kjolar med djur på, byxor med utsvängda ben, väldigt speciella hattar m.m.).

Man får även information om personerna runt ABBA;

- Managern och låtskrivaren **Stikkan Andersson**
- Kläddesignern **Owe Sandström**
- Mannen bakom deras speciella sound – ljudteknikern **Michael B Tretow**

- Deras personliga manager, presskontakt och skivbolagskontakt (möt bolag som ville släppa ABBA-material) m.m. **Görel Hanser**
- **Lasse Hallström** gjorde flera av gruppens musikvideos

Interaktivt museum

På muséet kan man förutom att titta på föremål även vara med i frågesporter och göra olika interaktiva saker, som att uppträda tillsammans med gruppen - genom att stå framför en skärm där man syns tillsammans med dem. Jag hörde även innan att man kunde spela in i studio, men det vet jag inte om det stämmer.

Stina om ABBA-muséet

Jag har lyssnat en hel del på ABBA genom åren och kan en hel del av historien kring dem också och det tror jag var bra för jag fick ut mycket bara genom att titta på bilderna och föremålen. Mycket av texten satt för högt för mig så för att få ut det mesta möjliga av besöket skulle vi ha betalat extra för att kunna höra ljudmaterial t.ex., men det fanns så mycket att se ändå, så det gjorde inte så mycket.

Muséet passar bäst för vuxna tycker jag och alla besökare jag såg, förutom någon bebis, var vuxna. Små barn kommer nu in gratis, det är bra att man inte behöver betala för barn som inte har så mycket behållning av muséet.

Man fick fota, men det var trångt, så det var svårt att komma tillräckligt långt ifrån för att få bra bilder. Dessutom är det ganska mörkt i vissa av rummen.

DAGLIG VERKSAMHETS NYA ENHETSCHEF

Namn: Carina Jansson Haglund

Födelseår: 1960

Stjärntecken: Jag är ett lejon som är född i rättans år, det är kanske därför jag tycker så mycket om katter!

Mellan vilka år har du arbetat i kommunen? Nu senast så började jag 2007 som arbetskonsulent inom Omsorg om funktionshindrade.

Tidigare arbetsplats(er): Tempo (som nu heter Åhléns), olika förskolor i kommunen, Gymnasieskolan i Kramfors och Kristinaskolan.

Vad skulle du göra om du var statsminister för en dag?

Det finns många viktiga saker att jobba med en sådan dag, jag skulle nog välja att försöka hitta fler jobb till alla som är utan arbete.

Vad är positivt med Ångermanland? Det blir för det mesta fyra årstider här. Vacker natur och så gillar jag dialekten ångermanländska.

Vad är negativt med Ångermanland? Ingenting som jag kan komma på!

Känns det bra att ta över som enhetschef för daglig verksamhet? Ja det känns bra, jag får träffa trevliga människor varje dag!

Vilka nya utmaningar har du ställts, och kommer ställas, inför? En av utmaningarna är att fortsätta utveckla innehållet i Daglig verksamhet så att vi kan erbjuda en bra verksamhet även i framtiden.

Hur vill du utveckla daglig verksamhet? Just nu så är det våra miljökunskaper vi behöver utveckla, hur vi kan jobba på ett sånt sätt så att vi är rädda om miljön. Det är en stor fråga för hela samhället.

På www.franzengruppen.se finns både information om Franzéngruppen och artiklar som inte kom med i tidningen

Glöm inte att ni hellre kan lämna in kläder/tyger till oss på Franzéngruppen än att slänga dem på tippen!

Så kan det bli så här söta väskor och klänningar.

